

SAOPŠTENJE BOKELJSKE MORNARICE KOTOR

Bokeljska mornarica Kotor je prema tradiciji i povijesnim indicijama osnovana 809. godine i od tada je imala sjedište u Kotoru. Njeni članovi su bili iz svih krajeva Boke, a od XIX vijeka i Bokelji iz drugih krajeva Austrije, a zatim bivše Jugoslavije. Sve do 1964. godine Mornarica nije imala podružnice, koje su prvi put predviđene Statutom iz 1964. godine, koji je odražavao duh komunističkog režima, kada je Mornarica odvojena od svojih vjerskih tradicija i kulta Sv. Tripuna, i težnju za federalizacijom Mornarice, Tako su 1965. godine osnovane podružnice u Zagrebu i Beogradu, a kasnije i u drugim gradovima Hrvatske, 1972. i 1973. podružnice u Herceg Novom i Tivtu, a neko vrijeme je postojala i podružnica u Perastu. Podružnice u Hrvatskoj su se odvojile 1991. godine, promijenile ime i statute, podružnica u Beogradu se ugasila 1991, obnovljena 2009. i odvojila se definitivno 2017. godine. U statutima koji su se zadnjih 6 decenija mijenjali često zbog burnih političkih promjena te promjena pravnog i administrativnog sistema, Mornarica u Kotoru je bila svedena samo na jednu od podružnica, poput Tivta i Herceg Novog, što je bilo apsurdno kako sa istorijskog aspekta, tako i zbog toga što je Kotor osnovao te podružnice. Podružnice u Boki su u toku promjena pravnog i administrativnog uređenja pretvorene u nevladine organizacije (NVO), koje su pravna lica, dakle prestale su da budu podružnice koje nemaju status pravnih lica. Statut iz 2011. u članu 1 je imao apsurdan tekst („Bokeljska mornarica 809. je nevladina organizacija koju osnivaju pravna lica: Podružnica Kotor, Podružnica Tivat, Podružnica Herceg Novi i pridružena Podružnica Beograd“) po kome podružnice osnivaju Bokeljsku mornaricu; pored toga što Mornarica postoji već 12 vjekova, ne mogu podružnice osnivati maticu, već obratno.

To je djelimično promijenjeno Statutom iz 2016. godine, kada je Kotor dobio status Matice, ali su Tivat i Herceg Novi dajući po 20 delegata u Skupštini, a Kotor takođe 20, imali prevlast, a takođe su imali veliko učešće u Admiralatu i Upravnom odboru, tako da su dvije podružnice mogle imati bitan uticaj na sve odluke. U isto vrijeme Matica Kotor nije imala nikakav uticaj na upravljanje podružnicama, što je stvaralo velike probleme u upravljanju Mornaricom i često velike otpore svim inicijativama od strane podružnica. Isto tako, Kotor je pokretao sve važne inicijative i obezbjeđivao sredstva za finansiranje svih redovnih i vanrednih aktivnosti Mornarice (izložbe, sajt, izdavačku djelatnost, puteve u inostranstvo, nabavku odora i oružja itd.), od čega su koristi imale jednako podružnice kao i Matica, dok podružnice nijesu učestvovala u finansiranju nijedne zajedničke aktivnosti.

Bivše podružnice, a sadašnje NVO Bokeljska mornarica Tivat i NVO Bokeljska mornarica Herceg Novi, su trebale da se u skladu sa Statutom transformišu u podružnice, ali su one odbile da to urade.

Prilikom priprema za Izbornu skupštinu na proljeće prošle godine konstatovano je da je postojeći Statut u koliziji sa pravnim i administrativnim sistemom Crne Gore i da ga je nužno izmijeniti. Prema članu 1 Statuta „Bokeljska mornarica Kotor je matična organizacija sa svojstvom pravnog lica, koja u svom sastavu ima i podružnice Tivat i Herceg Novi.“ Radi se, međutim, o tri potpuno nezavisne NVO koje su pravna lica, dok podružnice nijesu pravna lica. Pri tome jedna NVO ne može učestvovati u upravljanju drugom NVO, kao što NVO BM Tivat i Herceg Novi učestvuju u upravljanju NVO BM Kotor. Konsultovani su pravni stručnjaci i dobijeno je mišljenje od Ministarstva javne uprave kojim je konstatovano da se Statut mora promijeniti kako bi se uskladio sa zakonom, a da se između NVO Bokeljske mornarice Kotor, Tivat i Herceg Novi mogu sklopiti sporazumi o saradnji kako bi se nastavilo sa zajedničkim aktivnostima i nastupima. Održane su brojne sjednice upravnih organa Mornarice i konsultacije sa predstavnicima Tivta i Herceg Novog, na kojima su ponuđene razne varijante sporazuma

i izmjene Statuta. No, dok je NVO BM Herceg Novi pristao na sklapanje sporazuma i usaglašavanje Statuta sa zakonom, NVO MB Tivat je to uporno odbijao. Admiral Antun Sbutega je u januaru o. g. podnio neopozivu ostavku, iz protesta zbog izbora Malog admirala protivnog pravilima i tradiciji, koji nije mogao vršiti svoju osnovnu funkciju, izgovaranje Loda (pohvala) svetom Tripunu, te zbog odugovlačenja sa rješavanjem problema i zakazivanjem Izborne skupštine. No, kako njegova ostavka nije usvojena, on je nastavio da vrši funkciju admirala do Izborne skupštine i učestvuje aktivno u njenoj pripremi.

Najzad, na zajedničkoj sjednici Admiralata i Upravnog odbora 27. jula o. g. članovi iz Tivta i dva iz Herceg Novog te nekoliko članova iz Kotora nijesu glasali za promjene Statuta, odnosno glasali su za zadržavanje nelegalnog stanja. Poslije toga su admiral i predsjednik Upravnog odbora, koji zakazuju, vode i zaključuju zajedničke sjednice, prekinuli sjednicu sa obrazloženjem da poslije ovoga nema smisla razmatrati dalje tačke dnevnog reda.

Imajući u vidu da su intenzivni pregovori u toku više od godinu dana i pokušaji da se u dogovoru sa Tivtom i Herceg Novim nađe kompromis o izmjeni Statuta i sklope sporazumi o saradnji bili uzaludni, donesena je odluka da NVO Bokeljska mornarica Kotor, bez NVO BM Tivat i NVO BM Herceg Novi organizuje Izbornu skupštinu, izmijeni Statut u skladu sa zakonom i izabere novo rukovodstvo.

Novim Statutom je predviđeno da NVO Bokeljska mornarica Kotor sklopi sporazume o saradnji sa srodnim organizacijama, a prije svega sa NVO BM Tivat i NVO BM Herceg Novi.

Formiran je Odbor za pripremu Izborne skupštine i održan je sastanak sa aktivnim članstvom Bokeljske mornarice Kotor koje je podržalo izabranu strategiju.

U skladu sa postojećim Statutom, izuzev onoga dijela koji se odnosi na podružnice Tivat i Herceg Novi i njihovo učešće u upravljanju Mornaricom koji nije u skladu sa zakonom, održana je zajednička sjednica Admiralata i Upravnog odbora, bez članova iz Tivta i Herceg Novog. Na njoj su usvojeni materijali koji će biti predloženi Izornoj skupštini, među kojima su i predlog novog Statuta i predlozi za izbor novog rukovodstva.

Na Izornoj skupštini, koja će se održati 9. septembra, će imati pravo glasa 20 delegata iz Kotora (bez delegata iz Herceg Novog i Tivta) i članovi Admiralata i Upravnog odbora iz Kotora.

Mornarica je uputila predlog Ministarstvu kulture Crne Gore za donošenje specijalnog zakona (lex specialis) o Bokeljskoj mornarici Kotor, imajući u vidu njen izuzetni kulturni značaj, kao prvog i za sada jedinog nematerijalnog kulturnog dobra iz Crne Gore na Listi svjetske baštine UNESCO-a. Donošenjem tog zakona Mornarica ne bi više imala status NVO i bila bi jedinstvena sa sjedištem u Kotoru.

No, kako je rješavanje postojećih problema urgentno, a donošenje specijalnog zakona neizvjesno, a u najboljem slučaju će zahtijevati jako dugo vrijeme, usvajanjem novog Statuta na Izornoj skupštini Mornarica će svoju organizaciju uskladiti sa zakonom i stvoriti će se uslovi za njen dalji razvoj. Poslije Skupštine, usvajanja Statuta i izbora novog rukovodstva NVO Bokeljska mornarica Tivat i NVO Bokeljska mornarica Herceg Novi (koja je već na to pristala i podržala donošenje novog Statuta) će moći da sklope sporazume o saradnji sa Bokeljskom mornaricom Kotor, koji će obuhvatiti zajedničke nastupe (kao i do sada) kulturnu i drugu saradnju u skladu sa tradicijom, zajedničkim vrijednostima i interesima. Razlika je u tome što NVO Bokeljska mornarica Tivat i Herceg Novi neće moći više učestvovati u upravljanju Bokeljskom mornaricom Kotor, što je bilo protivno zakonu.